

Міністерство освіти і науки України
Рівненська обласна державна адміністрація
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Національний університет "Острозька академія"
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет

*Присвячується 15-річчю художньо-
педагогічного факультету*

**«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»**

*Матеріали III Всеукраїнської науково-
методичної конференції*

18-20 травня 2006 року

Рівне – 2006

ББК 74.58+8840
УДК 379.82

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

Редакційна колегія:

Руслан Постолюський – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробйов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 11 від 30.06.2006 р.)

ISBN 966-7631-96-1

©Рівненський державний гуманітарний університет

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Постановка проблеми. Критеріями поступального розвитку будь-якого суспільства, включаючи й українське, слугує ієрархія його цінностей. Світ цінностей – це насамперед світ культури особистості, сфера її духовної діяльності, національної свідомості і самосвідомості, оцінок і самооцінок. Формування духовного світу дітей і молоді, духовності як провідної якості особистості – велике і складне завдання, що стоїть у центрі уваги педагогів, вихователів, учителів, батьків, широкого педагогічного загалу. Особливої актуальності воно набуває сьогодні, коли проблема соціально-економічного й політичного розвитку країни боляче вразила молодь. Зниження рівня життя в Україні, відсутність соціальної захищеності, явне і приховане безробіття, інфляція, невизначеність моральних орієнтирів у політиці держави й повсякденному житті негативно впливають на морально-духовний розвиток молоді людини. Усе це призводить до відчуження дітей і молоді від моралі, спонукає їх до власних пошуків самореалізації, найчастіше в андеграундній субкультурі, і врешті-решт до певного заперечення духовності й моральності як суспільно й особистісно значущих феноменів.

Моральні цінності, уявлення, установки й аксіоми – це продукт нашої історії та культури.

Зародившись у I ст. н.е. в Палестині в контексті розвитку християнства, вони пройшли разом із людством багатовікову еволюцію.

Починаючи з перших релігійних книг – Нового Завіту, Біблії – відбувалося становлення основоположних християнських цінностей – загальних чеснот: розсудливість, поміркованість, справедливість і стійкість (чесність, правдивість, вірність слову) і теологічних чеснот: віра, надія, любов (милосердя). Сталими моральним взірцями, канонами є також Десять християнських заповідей.

Християнство, його основоположні цінності стали джерелом і основою для синтезу в Європі моральних ідей античності – істини, добра і краси – з християнськими постулатами активного ставлення людини до світу, універсальності, не пов'язаної з будь-якими політичними й етнічними рамками, зверненням до особистості як до носія історичної відповідальності. Від середньовіччя саме християнство формувало культурну традицію та забезпечувало культурну єдність спочатку Західної Європи і поступово світу в цілому. Християнські культурні цінності стали основою розвитку всієї культури, особливо музики, живопису, літератури. Вони інтегрувалися з іншими спорідненими смислами, наприклад, моральними цінностями певного народу, моральними звичаями і традиціями, вибудували ціннісний світ сім'ї, стосунків між дітьми, батьками, вчителями.

З часом у модерну добу християнські цінності перестали прямо ототожнюватися з християнством як релігією і почали оцінюватися як універсальні цінності західної, тобто християнської цивілізації в культурному її вимірі, набули абсолютного загальнолюдського характеру. Нині вони є невід'ємною частиною сучасної культури і явно чи дискретно впливають на життя кожної людини й суспільства в цілому незалежно від того, яку світоглядну позицію відстоюють їхні носії – світську чи релігійну.

Виклад проблеми. Поняття „духовність” нині широко вживається і по-різному тлумачиться у філософській, психологічній і педагогічній літературі.

На філософсько-епістемологічному рівні С.Кримський дає таке визначення духовності людини: „Духовність – це здатність переводити (трансформувати) універсальне зовнішнє буття у внутрішній світ особистості на етнічній основі, здатність створювати той внутрішній світ, завдяки якому реалізується собі тотожність людини, її свобода від жорстокої залежності від ситуації, яка постійно змінюється. Духовність врешті-решт приводить до своєрідної смислової космогонії, поєднання образу світу з моральними основами особистості”.

У педагогічному словнику С.Гончаренка зазначено: „Духовність – це індивідуальна вираженість мотивів особистості двох фундаментальних потреб: ідеальної потреби й соціальної потреби жити, діяти „для інших”. Під духовністю розуміють першу з цих потреб, під душевністю – другу. Душевність характеризується добрим ставленням особи до людини, які її оточують, увагою, готовністю прийти на допомогу, розділити радість і горе. З категорією духовності співвідноситься потреба пізнання світу, себе, смислу, призначення свого життя. Людина духовна в тій мірі, в якій вона задумується над цими питаннями і прагне дістати на них відповідь. Втрата душевності рівнозначна втраті людяності” [3;106].

Як свідчать дані наукових досліджень (І.Бех [1; 23], М.Боришевський [2;146], Г.Жиліна [4; 20], Ж.Омельченко [7; 188], О.Сухомлинська [10; 9], М.Юрченко [11;15]) та підтверджується практичною роботою педагогічних колективів загальноосвітніх навчальних закладів України, справді вільною та відкритою особистість може стати лише за умови, коли виховання її спирається на вічні цінності загальнолюдського досвіду, до яких належать і цінності християнської культури. Саме на цій основі у молоді людини формуються уявлення про добро і зло, свободу волі та необхідність тощо.

Отже, формування духовного світу дитини, духовності як важливої якості особистості – це велике і досить-таки складне завдання, яке постало сьогодні перед педагогічною та батьківською громадськістю.

Дитяче об'єднання як форма дитячого руху, що має вільну організаційну структуру, демократичну ієрархію побудови, ініціативну діяльність, самоуправлінську систему, повинно побудувати свою роботу на принципово новій основі. Реалізувати ці положення можливо не тільки під час вдало спланованих і добре

проведених позакласних та позашкільних заходах, скільки в спеціальній обстановці, умовах, атмосфері. Іншими словами, педагогічний потенціал об'єднання визначається його духом. У цьому випадку дух – це те, що сприймається інтуїтивно, без будь-яких тверджень і пояснень. У педагогічній літературі синоніми цього слова – „духовний колектив”, „соціально-педагогічне середовище”, „морально-етична атмосфера”, „морально-психологічний клімат”, „соціально-психологічний клімат”. Дух об'єднання незалежно від назви завжди визначає його „обличчя”. Результат цієї духовності перш за все в самопочутті особистості й об'єднання, її емоційному благополуччі, соціальній захищеності, етичних гарантіях, задоволеності спілкуванням, наявності потреби в самовихованні, формуванні самооцінки, створенні умов для самоствердження. І, як результат, створюються умови для формування у членів об'єднання „життєвої позиції”, „стилю життя”, „якості життя”, „способу життя”.

Для цього потрібна цілеспрямована робота в колективах об'єднання, побудована на моральних цінностях. Кожна людина – це неповторний всесвіт, і цінність її полягає саме в її неповторності та самотності.

Цінність – це уявлення про те, що є святим для людини, групи, колективу, суспільства в цілому, їхні переконання, які виражені в поведінці. Загальнолюдські цінності впливають із нашої людської природи, із нашого ества. Вони слугують еталоном, ідеалом для всіх людей. Існують цінності вітальні: життя, здоров'я, безпека, благополуччя, фізичний стан людини, сила, природне середовище, практичність, комфорт тощо; соціальні: соціальне середовище, статус, працелюбство, професія, сім'я, патріотизм, терпимість, підприємливість, здатність ризикувати, рівність (соціальна і статева), здатність до досягнень і перемог, особиста незалежність, активна участь у житті суспільства, орієнтація на минуле чи майбутнє, локальна (місцева) чи надлокальна орієнтація (державна, міжнародна); політичні: свобода слова, громадянські свободи, державність, законність, порядок, конституція, громадянський мир; моральні: добро, благо, любов, дружба, обов'язок, честь, безкорисливість, порядність, вірність, взаємодопомога, справедливість, повага до старших і любов до дітей; релігійні: Бог, віра, спасіння, блаженство, ритуал, Святе Письмо, церква; естетичні: краса, ідеал, стиль, еkleктика, культурна самотність або копіювання престижної запозиченої моди [6; 73].

Призначення цінностей – формування цілісної особистості як вищої цінності, особистості, яка здатна самостійно і творчо мислити, яка має почуття власної гідності, яка розуміє своє призначення і зберігає особистісний статус, незважаючи ні на які обставини.

У дитячих об'єднаннях перевага повинна надаватися моральним цінностям, які, як правило, починаються з визначення ідеалу. Життєдіяльності особистості немає і не може бути без ідеалів, особливо сьогодні, коли багато попередніх ідеалів втрачено, що призвело до несподіваних і небажаних результатів.

Чи може розвиток особистості відбуватися без ідеалу? Виховання без оптимізму? Чи можна передбачити позитивні наслідки виховання? Не лише можна, але й необхідно. Ідеали в суспільстві, у народу були, є і будуть. Питання в іншому: які моральні цінності ми повинні висунути на перший план? Навряд чи у підростаючого покоління стануть ідеалами партійні лідери, працівники керівних органів. Але й суспільні формації (комунізм, соціалізм, капіталізм) втратили свою привабливість. Сьогодні потрібно відродити у юного покоління віру в загальнолюдські ідеали – істину, добро, красу. Ця категорія в українського народу мала і має величезне значення й апробувалася впродовж багатьох століть. Істина відкриває шлях до знань, добро – до людини, краса створює гармонію і впорядкованість. Ці морально-духовні цінності мають бути матеріалізовані в кожному дитячому об'єднанні і виступати головним засобом розвитку особистості.

Серед християнських моральних цінностей загальнолюдського звучання розрізняємо такі: головні людські цінності, що більшою чи меншою мірою входять до всіх інших етичних цінностей (цінність життя, краса, істина, добро, свобода); друга категорія – це чесноти (справедливість, сміливість, правдивість, щирість, любов до ближнього, вірність, довір'я, скромність, відданість); третя – більш часткові моральні цінності (здатність дарувати іншим своє духовне надбання; любов, спрямована на ідеалізовану цінність іншої особистості тощо).

Варто нагадати про таку цінність, як правда: „Правда – завжди у виграші” (А.Швейцар), „Джерело нашої віри і надії – правда” (А.Барбюс), „Лише правда, якою б вона не була важкою, – легка” (О.Блок).

Слово доброта багатозначне. Можна виділити два його значення: емоційне переживання, яке викликане добрими вчинками, і здатність „роздивитися, відчути добро”. Виховання доброти сьогодні особливо актуальне. Атомна війна, екологічний крах і поява егоцентризму в людей – головні причини загибелі людей будь-якої цивілізації. Те, що нині відбувається на планеті – агресивні виступи окремих партій, цинізм на сторінках газет, вандалізм щодо історичних пам'яток, принизливе знецінення трудової діяльності цілих поколінь, – усе це дискредитує педагогічний потенціал не лише дитячих об'єднань, але й суспільства в цілому.

Пригадаймо висловлювання двох великих людей – Ф.Достоевського і Н.Реріха – про красу. Перший говорив: „Краса врятує світ”, а другий уточнив: „Усвідомлення краси врятує світ”. Обидва висловлювання доповнюють одне одне і висловлюють виховну сутність цього поняття. Усе на світі – людина, слово, річ – або красиве або некрасиве. Немає нічого у світі такого, що не стосувалося б краси. У ній – добро і правда, її не буває без добра і правди.

Як приклад ми навели вищевказані цінності-ідеали. У різних об'єднаннях може бути свій ідеал. Слова, які виражають ідеал, можуть прикрашати прапор об'єднання, відкривати азбуку моральності, яку склали самі діти, звучати в клятві членів об'єднання. Колектив, у якому є свої погляди, цінності й норми, дає кожному своєму членові систему еталонів, які потім утверджуються в щоденному житті.

У дитячому колективі дитину формують не заходи, не вимоги, а стосунки один з одним і спосіб життя, який прийнятний у тому колективі. Саме тому в ньому може бути вироблений кодекс честі, або декларація співпраці дітей і дорослих, встановлені єдині права лідерів і членів об'єднання стосовно його морально-етичних цінностей. Заборонами моральний рівень дітей не підняти, треба змінити в первинних колективах об'єднання

спосіб життя. Для цього варто проаналізувати зміст, рівень і характер гуманістичних норм життєдіяльності членів об'єднання, ступінь єдності для дітей, їхніх батьків і лідерів. Засобом для такої єдності можуть бути права й обов'язки членів об'єднання.

Права – це ті норми поведінки, які регулюють життєдіяльність і взаємовідносини членів об'єднання. Вони охороняються тим колективом, від імені якого вони прийняті.

Обов'язки – моральні вимоги, які є рівноцінними для всіх членів об'єднання.

Першорядним обов'язком у дитячих колективах повинно бути слово, діло, приклад. Логіка цих обов'язків дуже проста: бути вірним слову, слово доводити ділом, а далі показувати приклад. Не випадково впродовж віків своєрідною „книгою життя”, одним із головних засобів виховання в українського народу були слово і діло. З їхньою допомогою передавалося від старшого покоління молодшому досвід і знання, життєва мудрість, етика і мораль. Слово в дитячому колективі – не стільки засіб виховання, скільки критерій вихованості. Ним висловлюються поняття, відношення, пояснюються наміри і дії. Слово другу, лідеру – те ж, що й обіцянка: дати слово, вірити йому, не стримати його, узяти слово назад і т.і. Вірність слову – моральна традиція. Словом ми висловлюємо своє ставлення до Батьківщини, суспільства, до оточуючих людей.

Обов'язком у дитячому об'єднанні є відданість ділу, справі. Саме відданістю справі утверджуються наміри, бажання, готовність. Це повинно стати моральною нормою в первинному колективі. Кожен член об'єднання повинен знайти справу для блага Батьківщини, суспільства, для своїх друзів, товаришів і самого себе. Інакше бути не може: життя поліпшується лише ділом. Немає діла – немає турботи про людей, з якими живеш, співпрацюєш, відпочиваєш. Ним утверджується і в ньому виявляється турбота про суспільство і колектив.

Права й обов'язки регулюють життєдіяльність і взаємини в колективі. Одним з показників і одночасно критерієм нормального клімату в ньому є закони – загальноприйняті норми, які визначаються обов'язковими для всіх. Закони – один з найважливіших елементів демократії, оскільки в колективі життя будується на основі принципу рівності всіх його членів перед ними.

Закони є нормами моральних стосунків в об'єднанні, оскільки моральні цінності норм, правил, принципів кожен колектив має право формулювати у вигляді законів. У дитячих колективах до їхнього рангу можуть бути введені такі моральні категорії, як дружба, турбота, честь. Ці категорії відносяться до найважливіших засобів української народної педагогіки і впливають на формування світогляду, визначають поведінку дитини і його ставлення до ровесників.

У членів об'єднання потрібно формувати таку рису, як честь (незаплямована репутація, добре ім'я). Чесна людина – значить, правдива, пряма, добросовісна, добродійна. Честь розкриває ставлення людини до самої себе, до оточуючих, до суспільства, до Батьківщини. Вона вимагає від вихованця підтримувати добру репутацію об'єднання; спонукати до справ задля загального блага: вчитися на совість, поводитися гідно, не піддаватися негативному впливу. Дитині має бути не до душі безвідповідальність, несправедливість, лінощі, жорстокість, байдужість. Мало бути самому порядною людиною, треба, щоб і люди поруч з тобою чинили чесно. Цьому треба вчити і виховувати. Формула діяльності така: честь імені + честь сім'ї + честь школи + честь об'єднання (В.Т.Кабуш) [6; 78].

Діяльність лідера дитячого об'єднання повинна бути спрямована на формування конкретних ціннісних установок і навиків, а саме: справедливості, соціальної відповідальності, поваги прав інших людей, терпимості щодо їхніх цінностей, логічного мислення, вирішення проблем, конфліктних ситуацій, аргументів і вміння дискутувати.

Морально-духовні цінності й атмосфера в дитячому об'єднанні можуть підтримуватися спеціальними правилами. Це перш за все добровільність, творчість, пошук. Добровільність необхідна для того, щоб надавати дітям можливість вільного вибору діяльності, форм і методів роботи для досягнення кожним вихованцем особистих і колективних цілей.

Морально-етичні цінності створюють в дитячому об'єднанні атмосферу духовності й душевності. Духовність ставить вихованця в позицію пошуку смислу життя, звернення до ідеалу, досконалості. Душевність сприяє емоційному ставленню до оточуючих людей, виявленню турботи до них, уваги, інтересу. Духовність і душевність – це якості людини, чії думки і поведінка, ставлення до світу в цілому будуються на основі загальнолюдських цінностей: любові, істини, миру, добра, ненасильства.

Висновок. Ми зупинились лише на окремих цінностях дитячого об'єднання. Вони можуть бути закладені в:

а) філософії дитячого об'єднання як морально-етичний імператив, місія – усвідомлене і присвоєне призначення в суспільстві, дух – поведінковий орієнтир;

б) закономірностях функціонування дитячого об'єднання: цілях, принципах, ідеалі, нормах, стосунках;

в) нормативних документах: кодексі, правилах, деклараціях, договорах, протоколах, намірах.

Серед методів і форм духовного формування одне з провідних місць належить активним формам і методам (ситуаційно-рольові ігри, соціограми, метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним характером, ціннісні тренінги, тренування в діяльності, педагогічна підтримка, етика ненасильства, гуманістичне ставлення, активізація мислительної діяльності, стимулювання моральної діяльності, пошук моральних цінностей та ідеалів і т.д.), які дають дітям можливість предметно, безпосередньо й емоційно бути в ситуації морального вибору та морального пошуку.

Чільне місце тут повинні посісти форми й методи, які залучають дітей до художньо-естетичного, мистецького світу християнських цінностей, де поєднуються традиційні методи з художньою діяльністю самих дітей – живописом, ліпленням, декоративно-прикладним мистецтвом, драматизацією тощо. Одним з напрямів залучення дітей до християнських цінностей може бути красзнавча та екскурсійно-пошукова робота, яка знайомить їх із традиціями адаптації християнських моральних цінностей до культури рідного краю.

Призначення цінностей – формування і розвиток особистості: а) гуманної: милосердя, добро, здатність до співпереживання, повага людської гідності, справедливість, відповідальність, розуміння цінності людського життя; б) духовної: потреба в пізнанні світу і самопізнання, позитивне й оптимістичне ставлення до життя, цілісність внутрішнього світу, світоглядний пошук; в) миролюбної: відкритість, терпимість, повага до прав і свобод іншої людини, здатність позитивно вирішувати проблеми, уміння працювати в колективі, потреба в миротворчості; г) культурної: гармонія внутрішньої і зовнішньої культури; знання етикету, культури побуту, розвинуті естетичні смаки; різнобічність інтересів і знань, культура мовлення; здатність управляти своїм внутрішнім станом.

Самовдосконалюючись щоденно, кожна дитина, підліток, молода людина мусить виховувати в собі потребу в досягненні високого рівня духовності, моралі, віри, надії та любові. Саме на цих засадах ми й примножимо велич нашої держави.

Джерельні приписи

1. Бех І.Д. Як виховувати духовні цінності // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – №1. – С.21-30.
2. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина // Педагогіка і психологія. – 1997. – №1. – С.144-150.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. – С. 106.
4. Жиліна Г. Духовність врятує Україну // Завуч. – 2005. – № 41. – С. 20-22.
5. Журба К. Що таке духовність? // Шкільний світ – № 9 (березень). – С.3-4.
6. Кабуш В.Т. Моральні цінності особистості і колективу // Позашкільне виховання. – 2002. – № 3. – С. 73-79.
7. Омельченко Ж.О. Формування загальнолюдських цінностей як мети виховання в працях видатних мислителів // Педагогіка і психологія. – 1996. – №3 (12). – С. 187-194.
8. Патріарх Ф. Чи може існувати держава без міцної духовної основи // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 1. – С. 9-11.
9. Сенченко Л. Формування духовної культури молоді // Нова педагогічна думка. – 2002. – № 1. – С. 5-53.
10. Сухомлинська О. Формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей // Директор школи. – 2003. – № 1 (січень). – С. 8-11.
11. Юрченко М. Формування духовності та морально ціннісних норм у дітей // Психолог. – 2004. – № 42. – С. 13-18.

*Мирослава Якимчук, аспірант кафедри
теорії і методики виховання*

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДУХОВНОСТІ В ОБДАРОВАНІЙ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства набуває актуальності проблема людини нового типу. У період докорінних змін, що відбуваються не лише у політичній структурі суспільства, але й у свідомості особистості, існує хибність духовних орієнтирів людини – ціннісних, діяльніших, пізнавальних, що склалася протягом кількох сторіч і засвідчили першочерговість проблеми духовності серед глобальних проблем сучасності. „Проблема духовності – це не тільки проблема виживання цивілізації, соціуму, але й проблема персонального існування”, – зазначає І.В.Степаненко.- XX сторіччя народило новий соціальний тип людини, людини, яка „загубилася у власному житті” (4; 3-4).

Саме цим пояснюється широкий діапазон досліджень, присвячених найрізноманітнішим проблемам формування духовної культури особистості, зокрема студентів вищих навчальних закладів, від професійної підготовки яких залежить виховання майбутніх поколінь.

Аналіз психолого-педагогічної та філософської літератури, присвяченої проблемі формування культури і духовної культури людини, а також суспільства, свідчить про те, що ці питання привертати до себе увагу завжди. Ще давньогрецькі філософи-мислителі Сократ, Платон, Арістотель та Демокріт розглядали її не лише у загально-філософському аспекті, але й у педагогічному. Пізніше, після переосмислення міфологічного світогляду, Плотін, підсумовуючи в „Еннеадах” результати осмислення античними філософами першоджерел світу, доходить висновку, що першоосновою всього є Дух, або Бог.

„Кожний з нас – духовний мікрокосмос, пов’язаний з чуттєвим світом тим нижчим, що присутнє в нас; вищим же ми споріднені з божественним Духом, тобто розумною, духовною частиною нашої сутності ми незмінно перебуваємо у вищих сферах, але, якщо ми, під впливом певної пристрасті, немовби зсуваємося на узбіччя розуму, то відразу потрапляємо в пута нижчих планів буття...”, – зазначив Плотін в „Еннеаді”. (6,56)

Ще за часів наших пращів сформувався уявлення про духовне як таке, що пов’язане з вірою в Бога.

Проблемам духовного світу особистості велику увагу приділяли вітчизняні мислителі минулого: Г.С.Сковорода, М.Гоголь, П.Юркевич та ін.

Упродовж століть проведено тисячі досліджень, написано багато наукових праць, і це пояснюємо тим, що будучи соціальним явищем, духовна культура як окремої особистості, так і суспільства змінюється під впливом певних суб’єктивних і об’єктивних чинників, набуває нової характеристики якості, розкриття суті яких і є предметом пізніших наукових пошуків.

У сучасний період проблему духовної культури досліджують В.Андрущенко, Г.Горак, І.Бичко, В.Лісовий, М.Воронін, І.Бойченко, В.Загоднюк, В.Шинкарук та багато інших.

ЗМІСТ

<i>Руслан Постолюк</i> . Вітальне слово	3
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	
<i>Владислав Вербець</i> . Демократизація та гуманізація освіти: проблеми та перспективи	5
<i>Петро Давидюк</i> . Проблеми соціокультурного розвитку Рівненщини	6
<i>Петро Кралюк</i> . Проблеми педагогіки в контексті сучасних комунікаційних реалій	7
<i>В'ячеслав Демченко</i> . Особливості розвитку творчих здібностей молоді	10
<i>Лариса Климанська</i> . Потенціал креативності PR-спеціаліста	12
<i>Владислав Вербець</i> . Соціальна ідентифікація студентської молоді: проблеми та перспективи формування	16
СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ	
СЕКЦІЯ І. ДУХОВНО-ТВОРЧІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	
<i>Оксана Назарук</i> . Соціальний досвід молодої людини як передумова реалізації соціального потенціалу	19
<i>Лідія Мацевко-Бекерська</i> . Дитяча література як засіб підготовки фахового педагога	23
<i>Ольга Безкоровайна</i> . Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	25
<i>Вікторія Вронська</i> . Інноваційно-інформаційні та педагогічні технології у ВНЗ: проблеми ефективності та перспективи розвитку	31
<i>Алла Фрідріх</i> . Формування національної самосвідомості як основа розвитку духовного світу особистості	33
<i>Тетяна Герасименко</i> . Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	35
<i>Марина Малиняк</i> . Психологічні передумови формування художньої творчості студентів	37
<i>Світлана Волошина</i> . Професійна кар'єра молодої людини – шляхи і методи її формування, умови реалізації	39
<i>Наталія Тимошук</i> . Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	40
<i>Тетяна Ціпан</i> . Формування морально-духовних цінностей підлітків в умовах дитячо-юнацьких об'єднань	44
<i>Мирослава Якимчук</i> . Формування культури духовності в обдарованій особистості студента як соціально-педагогічна проблема	47
СЕКЦІЯ ІІ. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ	
<i>Олена Іщенко, Людмила Овсянкіна</i> . Особливості формування моральних цінностей сучасної студентської молоді	50
<i>Світлана Щудло</i> . Якісна освіта як чинник адаптації молоді на ринку праці	52
<i>Тетяна Потапчук</i> . Духовний розвиток сучасної молоді: спроба теоретичного осмислення	54
<i>Алла Кочубей</i> . Духовно-моральне виховання студентів засобами народознавства	56
<i>Людмила Сокурянська</i> . Ціннісний вимір пострадянського студентства: теоретичні підходи та емпіричні результати	60
<i>Олег Бойко</i> . Дидактична технологія формування у майбутніх офіцерів готовності до реалізації управлінських функцій	65
<i>Лариса Ковальчук</i> . Організація педагогічної практики студентів класичного університету: компетентнісний підхід	69
<i>Орися Ковальчук</i> . Тестовий контроль у системі діагностування знань, умінь і навичок студентів	73
<i>Олександра Максимець</i> . Організація професійно-зорієнтованої поза аудиторної роботи студентів на базі навчального лабораторно-виробничого комплексу інституту	76
<i>Марта Максимець</i> . Педагогічна практика студентів факультету іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: реалії, проблеми, перспективи	79
<i>Олександра Праць</i> . Моральні засади правової культури майбутнього вчителя	81
<i>Уляна Гуменюк</i> . Ірраціональні переконання людини як бар'єр на шляху реалізації її духовно-творчого потенціалу	83
<i>Євгеній Власов</i> . Передумови формування навчального репертуару для студентів класу фортепіано музично-педагогічного факультету	86
<i>Олена Никон</i> . Психолого-педагогічні умови активізації творчої діяльності студента	89
<i>Олена Попчук</i> . Навчально-виховний процес як фактор формування професійної культури майбутніх фахівців	92
<i>Наталія Грицай</i> . Формування творчого потенціалу студентів під час проведення позакласної роботи в загальноосвітній школі	96
<i>Галина Кардаш</i> . Теоретично – методичні засади формування морально-етичного потенціалу студентської молоді	98
<i>Олена Шершньова</i> . Історико-культурний туризм в малих містах України як чинник формування національної гідності української молоді	102
<i>Наталія Семенова</i> . Роль особистісного самовизначення та ідентичності у формуванні сучасної гармонійно розвиненої особистості	105
<i>Вікторія Юрченко, Тетяна Свердлова</i> . До проблеми розвитку духовно-творчого потенціалу студентської молоді	107

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ХОРЕОГРАФІЇ «ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА-ХОРЕОГРАФА»

<i>Ірина Аксьонова.</i> Формування творчої особистості в хореографічному колективі	110
<i>Володимир Гордєєв.</i> Танець як феномен духовності традиційної української народної обрядової культури.....	114
<i>Ольга Гордєєва.</i> Дитячий хореографічний колектив та його роль у гармонійному розвитку дитини	116
<i>Роксана Горбачук.</i> Просторові дослідження в галузі сучасного хореографічного мистецтва.....	119
<i>Тетяна Лобан.</i> Вплив хореографів-новаторів джаз-модерн танцю на формування світогляду сучасного студента.....	120
<i>Лариса Волощина.</i> Альтернативні методики при викладанні хореографії у ВНЗ.....	122
<i>Ілона Легка.</i> Репертуар аматорського танцювального колективу як засіб виховання молоді	124
<i>Вікторія Кравчук.</i> Духовно-творчий потенціал хореографічного мистецтва: пошуки та перспективи	126
<i>Наталія Сагаль.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури.....	128
<i>Поліна Шеховцова.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури Рівненщини	130
<i>Ірина Іванчук.</i> Історія розвитку танцю модерн У США.....	133
<i>Наталія Маткова.</i> Особливості виконання народно-сценічних танців України.....	135

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ТЕАТРАЛЬНОЇ РЕЖИСУРИ «ФЕНОМЕН ДУХОВНОСТІ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДРАМАТУРГІВ»

<i>Юрій Мельничук.</i> Роль навчального репертуару в процесі формування духовно-творчого потенціалу студентів акторської та режисерської спеціалізації	138
<i>Володимир Богатириков.</i> Духовна культура режисера у формуванні та реалізації задуму вистави	139
<i>Олексій Заворотній.</i> Сучасний театр, як діамант, повинен сяяти неповторними гранями.....	141
<i>Світлана Хабурська.</i> Навчальна вистава як засіб професійного та духовного зростання майбутніх режисерів драматичного театру	144
<i>Лариса Степанець.</i> Театралізоване масове дійство як фактор зростання морально-естетичного потенціалу студентської молоді	147
<i>Георгій Вовк.</i> Особливості особистісного самовизначення старшокласників у процесі театральної творчості.....	150
<i>Михайло Журавель.</i> Вплив духовного змісту трагедії на емоційну культуру глядача.....	152

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ПОЛІССЯ: ВИТОКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

<i>Олександр Старук.</i> Деякі аспекти формування духовної культури української молоді.....	154
<i>Любов Крайлюк.</i> Творча спадщина Ніла Хасевича у контексті морально-етичного та патріотичного виховання студентської молоді	157
<i>Ірина Локичук.</i> Збереження та розвиток традиційного серпанкового ткацтва села Крупове – передумова для вдосконалення і збагачення творчих здібностей молоді	159
<i>Ольга Чернюшок.</i> Художньо-педагогічна спадщина Г. Косміади – погляд сучасності.....	162
<i>Олег Городецький.</i> Композиційна робота з ілюстрацією як умова розвитку творчої особистості студента	164
<i>Тамара Забута.</i> Політична культура молоді як фактор конкурентоспроможності країни	168
<i>Борис Забута.</i> Молодь у процесі розбудови „Суспільства знань”	170
<i>Марія Вакульчук.</i> Формування духовної культури студентської молоді засобами благодатного слова.....	172
<i>Лариса Костюк.</i> Окремі аспекти викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	175
<i>Маргарита Вдовенко.</i> Проблема „східної” та „західної” двомовності серед студентської молоді у контексті сучасного розвитку України.....	178

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР «ДУХОВНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ»

<i>Марія Вербець.</i> Соціальні та морально-етичні орієнтири у формуванні світогляду молоді	180
<i>Майя Корнійчук.</i> Електронні ресурси – нова модель організації бібліотечно-інформаційного обслуговування студентської молоді	181
<i>Людмила Мартинюк.</i> Бібліотека, як один з духовних ресурсів суспільства	183
<i>Сергій Кравченко.</i> Читацькі інтереси сучасної молоді в контексті її духовного розвитку	184
<i>Марина Портянко.</i> Принцип багатоаспектності у формуванні фондів бібліотек на допомогу духовному розвитку молоді.....	187
<i>Ніна Тивончук.</i> Літературне краєзнавство як чинник формування духовності молоді та збереження культурної спадщини краю.....	188
<i>Тамара Саркісянс.</i> Формування у молоді громадянської позиції, національної самосвідомості, культури і духовності засобами бібліотечного впливу	190
<i>Марія Третяк.</i> Періодичні видання в структурі читання молоді.....	192
<i>Віра Цицюра.</i> Виставкова діяльність бібліотеки як чинник творчої реалізації студентської молоді.....	193
<i>Валентина Дамецька.</i> Формування екологічної культури як складової духовного становлення підростаючого покоління	195
<i>Ольга Загиней.</i> Національно-патріотичне виховання підростаючого покоління засобами української літератури.....	196
<i>Раїса Щербан.</i> Бібліотеки на допомогу реалізації екоетичного імперативу	198

Наукове видання

«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»

Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції

18-20 травня 2006 року

Редакційна колегія:

Руслан Постолюк – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробійов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Комп'ютерна верстка та макет – **Вікторія Кравчук**

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографічний. Ум. друк арк. 26,83. Наклад 100 прим. Зам № 14/1

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

ISBN 966-7631-96-1

УДК 379.82

ББК 74.58+8840